ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 25ης Φεβρουαρίου 1986 *

Στην υπόθεση 284/84,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Centrale Raad van Beroep της Ουτρέχτης προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του παραπέμποντος δικαστηρίου μεταξύ

L. A. Spruyt

και

Bestuur van de Sociale Verzekeringsbank του Άμστερνταμ,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του παραρτήματος VI, κεφάλαιο Θ, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας (ΕΕ L 230 της 22.8.1983),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα)

συγκείμενο από τους U. Everling, πρόεδρο τμήματος, R. Joliet, O. Due, Y. Galmot και K. Κακούρη, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. F. Mancini
γραμματέας: D. Louterman, υπάλληλος διοικήσεως

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— ο Spruyt αυτοπροσώπως και εγγράφως,

— η Sociale Verzekeringsbank, εγγράφως, εκπροσωπούμενη από το δικηγόρο Ter Kuile και, προφορικά, εκπροσωπούμενη από τους δικηγόρους Ter Kuile και Pijnacker,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

— η ολλανδική κυβέρνηση, εγγράφως, εκπροσωπούμενη από το Verkade,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εγγράφως, εκπροσωπούμενη από τον Griesmar και το δικηγόρο Herbert και, προφορικά, από τον τελευταίο.

αφού άκουσε το γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 21ης Ιανουαρίου 1986,

εκδίδει την ακόλουθη

ΑΠΟΦΑΣΗ

(Το μέρος που περιέχει τα περιστατικά παραλείπεται)

Σκεπτικό

1 Με Διάταξη της 24ης Ιανουαρίου 1984 και συμπληρωματική Διάταξη της 25ης Σεπτεμβρίου 1984, που περιήλθαν στο Δικαστήριο στις 29 Νοεμβρίου 1984, το Centrale Raad van Beroep της Ουτρέχτης υπέβαλε στο Δικαστήριο, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, δύο προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα (ΕΕ L 230 της 22.8.1983), ιδίως του παραρτήματος VI, κεφάλαιο Θ, παράγραφος 2, προκειμένου να καθορίσει τις περιόδους που πρέπει να ληφθούν υπόψη για τον υπολογισμό της καταβλητέας, βάσει του ολλανδικού Algemene Ouderdomswet (γενικού νόμου περί συντάξεων γήρατος) (εφεξής: AOW), σύνταξης γήρατος σε έγγαμη γυναίκα.

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του L. A. Spruyt, ολλανδού εργαζομένου κατοικούντος στο Βέλγιο, και της διοίκησης του Sociale Verzekeringsbank (στο εξής: SVB) του Άμστερνταμ. Η διαφορά ανάγεται στον υπολογισμό της σύνταξης γήρατος — με το συντελεστή που ισχύει για έγγαμο άνδρα δυνάμει του AOW — που δικαιούται ο Spruyt.

3 Ο AOW προβλέπει ότι ασφαλισμένοι είναι, βάσει της γενικής ασφάλισης γήρατος που θέσπισε ο εν λόγω νόμος, όλοι όσοι κατοικούν στις Κάτω Χώρες. Το ύψος της σύνταξης γήρατος εξαρτάται από τον αριθμό των ετών ασφαλίσεως που έχει συμπληρώσει ο συνταξιοδοτούμενος μεταξύ του 15ου και του 65ου έτους της ηλικίας του. Δυνάμει του AOW, όπως εφαρμόζεται στην παρούσα περίπτωση, μόνο ο σύζυγος, όχι όμως και η σύζυγος, δικαιούται σύνταξη γήρατος, υπολογιζόμενη με το συντελεστή που ισχύει για έγγαμο άνδρα, με βάση τις περιόδους ασφαλίσεως που συμπλήρωσε ο ίδιος και η σύζυγός του. Κατά τον υπολογισμό του ύψους της, η πλήρης σύνταξη που λαμβάνει ο έγγαμος άνδρας μειώνεται κατά 1 % για κάθε έτος για το οποίο ένας από τους συζύγους δεν ήταν ασφαλισμένος. Όσον αφορά τον υπολογισμό της σύνταξης αγάμου, το ύψος της μειώνεται αντίστοιχα κατά 2 %.

4 Σύμφωνα με ένα μεταβατικό καθεστώς που προβλέπει ο AOW, τα ημερολογιακά έτη μεταξύ του 15ου έτους της ηλικίας του ενδιαφερομένου και της 1ης Ιανουαρίου 1957, ημερομηνίας ενάρξεως της ισχύος του νόμου, είναι δυνατό να εξομοιωθούν υπό ορισμένες προϋποθέσεις, με τα έτη ασφαλίσεως κατά την έννοια του AOW. Μεταξύ των απαιτούμενων προϋποθέσεων για την εξομοίωση αυτή είναι, βάσει του άρθρου 43 του AOW, η αδιάλειπτη ή μη κατοικία του ενδιαφερομένου στις Κάτω Χώρες επί 6 έτη μετά τη συμπλήρωση του 59ου έτους του. Σε περίπτωση έγγαμης γυναίκας, νεώτερης από το σύζυγό της, η απαιτούμενη προϋπόθεση κατοικίας λογίζεται ότι συντρέχει εφόσον κατοίκησε στις Κάτω Χώρες επί 6 έτη μετά τη συμπλήρωση του 59ου έτους της ηλικίας του συζύγου της. Σύμφωνα με το άρθρο 44 του AOW, ο ενδιαφερόμενος δεν μπορεί να τύχει του μεταβατικού αυτού πλεονεκτήματος παρά μόνον εφόσον κατοικεί στις Κάτω Χώρες.

5 Όσον αφορά την εφαρμογή της ολλανδικής νομοθεσίας περί της γενικής ασφαλίσεως γήρατος, ο κανονισμός 1408/71 περιλαμβάνει στο παράρτημα VI, κεφάλαιο Θ (πρώην παράρτημα V, κεφάλαιο ΣΤ), παράγραφος 2, μεταξύ άλλων τις ακόλουθες διατάξεις:

« α) Ως περίοδοι ασφαλίσεως, που πραγματοποιήθηκαν δυνάμει της ολλανδικής νομοθεσίας περί της γενικής ασφαλίσεως γήρατος, θεωρούνται, επίσης, οι περίοδοι προ της 1ης Ιανουαρίου 1957 κατά τη διάρκεια των οποίων ο δικαιούχος μη πληρών τις προϋποθέσεις, υπό τις οποίες δύνανται να εξομοιωθούν οι εν λόγω περίοδοι με περιόδους ασφαλίσεως, κατοικούσε στο έδαφος των Κάτω Χωρών μετά τη συμπλήρωση του 15ου έτους της ηλικίας του, ή κατά τη διάρκεια των οποίων ο εν λόγω δικαιούχος, ενώ κατοικούσε στο έδαφος άλλου κράτους μέλους, ασκούσε μισθωτή δραστηριότητα στις Κάτω Χώρες για λογαριασμό εργοδότη εγκατεστημένου στη χώρα αυτή.

...

γ) Όσον αφορά την ύπανδρη γυναίκα ο σύζυγος της οποίας δικαιούται συντάξεως, δυνάμει της ολλανδικής νομοθεσίας περί της γενικής ασφαλίσεως γήρατος,

λαμβάνονται επίσης υπόψη ως περίοδοι ασφαλίσεως οι περίοδοι αυτού του γάμου οι οποίες προηγούνται της ημερομηνίας κατά την οποία η ενδιαφερόμενη συνεπλήρωσε το 65ο έτος της ηλικίας της και κατά τη διάρκεια των οποίων κατοικούσε στο έδαφος ενός ή περισσοτέρων κρατών μελών, εφόσον οι περίοδοι αυτές συμπίπτουν με τις περιόδους ασφαλίσεως που συμπλήρωσε ο σύζυγός της υπό τη νομοθεσία αυτή και με τις περιόδους ασφαλίσεως που πρέπει να ληφθούν υπόψη σύμφωνα με την περίπτωση α).

...

στ) Οι περίοδοι που αναφέρονται στις περιπτώσεις α) και γ) λαμβάνονται υπόψη, για τον υπολογισμό της συντάξεως γήρατος, μόνον αν ο ενδιαφερόμενος κατοίκησε επί έξι έτη στο έδαφος ενός ή περισσοτέρων κρατών μελών μετά τη συμπλήρωση του 59ου έτους της ηλικίας του και εφόσον κατοικεί στο έδαφος ενός από αυτά τα κράτη μέλη. »

6 Όπως προκύπτει από τη Διάταξη περί παραπομπής, ο Spruyt, γεννημένος στις 15 Νοεμβρίου 1914, και η σύζυγός του, γεννημένη στις 19 Οκτωβρίου 1920, αμφότεροι ολλανδικής ιθαγενείας, είναι παντρεμένοι από τις 16 Νοεμβρίου 1944. Μέχρι τις 4 Νοεμβρίου 1973, κατοικούσαν συνεχώς στις Κάτω Χώρες· από την ημερομηνία αυτή, ο Spruyt, ο οποίος μέχρι τότε ασκούσε δραστηριότητα μισθωτού εργαζομένου, και η σύζυγός του, η οποία δεν είχε ασκήσει καμία μισθωτή δραστηριότητα ή ανεξάρτητο επάγγελμα, εγκαταστάθηκαν στο Βέλγιο.

7 Υπολογίζοντας τη σύνταξη γήρατος που δικαιούται ο Spruyt από τις 15 Νοεμβρίου 1979 με το συντελεστή που ισχύει για έγγαμο άνδρα, η SVB επέβαλε μείωση ύψους 21 %, η οποία αντιστοιχεί στα 6 έτη κατά τα οποία ο ίδιος ο Spruyt δεν ήταν ασφαλισμένος και στα 15 έτη κατά τα οποία δεν ήταν ασφαλισμένη η σύζυγός του. Ο υπολογισμός αυτός, τον οποίο επικύρωσε πρωτοδίκως το Raad van Beroep του Άμστερνταμ αποτελεί το αντικείμενο της διαφοράς στην κύρια δίκη της οποίας επελήφθη το Centrale Raad van Beroep.

8 Για την περίπτωση του ίδιου του Spruyt, η SVB, στηριζόμενη στον AOW, έλαβε υπόψη ως περίοδο μη ασφαλίσεως, την περίοδο των 6 ετών μεταξύ της 14ης Νοεμβρίου 1973 και της συμπληρώσεως του 65ου έτους της ηλικίας του Spruyt, περίοδο κατά την οποία ο τελευταίος κατοικούσε στο Βέλγιο. Όσον αφορά το χρονικό διάστημα που προηγήθηκε της ενάρξεως ισχύος του AOW, ο Spruyt δεν συγκέντρωνε τις προϋποθέσεις που αφορούν την κατοικία, από τις οποίες εξαρτάται η χορήγηση των κατά τα άρθρα 43 και 44 του AOW μεταβατικών πλεονεκτημάτων, συγκέντρωνε όμως τις προϋποθέσεις της παραγράφου 2, περιπτώσεις α) και στ), του προαναφερθέντος παραρτήματος του κανονισμού 1408/71.

9 Για την περίπτωση της συζύγου του Spruyt, τα 6 αντίστοιχα έτη επίσης δεν καλύπτονταν από την ασφάλιση βάσει του AOW. Για το χρονικό διάστημα που προηγήθηκε της ενάρξεως ισχύος του AOW, η Spruyt δεν συγκέντρωνε τις προϋποθέσεις κατοικίας από τις οποίες εξαρτάται η κατά τα άρθρα 43 και 44 του AOW χορήγηση των μεταβατικών πλεονεκτημάτων· αντίθετα, η SVB εφήρμοσε τη διάταξη της παραγράφου 2, περίπτωση γ), του προαναφερθέντος παραρτήματος του κανονισμού 1408/71 και έλαβε υπόψη της την προ της 1ης Ιανουαρίου 1957 περίοδο του γάμου της, η οποία συνέπιπτε με τις περιόδους ασφαλίσεως που έπρεπε να ληφθούν δυνάμει της παραγράφου 2, περίπτωση α), υπόψη για το σύζυγό της, και συγκεκριμένα με το χρονικό διάστημα μεταξύ της 16ης Νοεμβρίου 1944 και της 1ης Ιανουαρίου 1957. Η περίοδος των 9 ετών μεταξύ του 15ου έτους της ηλικίας της συζύγου του Spruyt και της ημερομηνίας του γάμου τους δεν ελήφθη υπόψη. Αυτή είναι και η επίδικη περίοδος στο πλαίσιο της διαφοράς στην κύρια δίκη.

10 Σχετικά με την τελευταία αυτή περίοδο, το Centrale Raad van Beroep αναρωτιέται αν στην περίπτωση έγγαμης γυναίκας πρέπει ή όχι να αναγνωριστούν ως περίοδοι ασφαλίσεως δυνάμει της παραγράφου 2, περίπτωση α), του προαναφερθέντος παραρτήματος του κανονισμού 1408/71, όλες οι περίοδοι κατοικίας στις Κάτω Χώρες, ακόμη και εκείνες που προηγήθηκαν του γάμου. Συναφώς, το παραπέμπον δικαστήριο αναφέρεται ιδίως σε γενικότερη πρακτική της SVB, η οποία συνίσταται στην εφαρμογή της παραγράφου 2, περίπτωση α), επί εγγάμων γυναικών που έχουν την ιδιότητα του εργαζομένου, πρακτική υπαγορευόμενη από το επιχείρημα ότι είναι άδικο όταν πρόκειται για γυναίκες οι οποίες εμπίπτουν στο ratione personae πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1408/71 αποκλειστικά και μόνο λόγω της ιδιότητάς τους αυτής, να μη λαμβάνονται υπόψη περίοδοι, οι οποίες θα ελαμβάνονταν υπόψη, δυνάμει της παραγράφου 2, περίπτωση α), αν η γυναίκα δεν ήταν έγγαμη. Ενόψει της πρακτικής αυτής, το Centrale Raad van Beroep αναρωτιέται αν η σύζυγος του Spruyt δεν εμπίπτει και αυτή στο ratione personae πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1408/71 υπό την ιδιότητά της ως μέλους της οικογενείας εργαζομένου και αν αποτελεί « δικαιούχο » κατά την έννοια της παραγράφου 2, περίπτωση α).

11 Το Centrale Raad van Beroep υπέβαλε κατόπιν αυτού τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

« 1) Η έγγαμη γυναίκα [που δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως εργαζομένη κατά την έννοια του άρθρου 1, περίπτωση α), του κανονισμού 1408/71], οι περίοδοι ασφαλίσεως της οποίας καθορίζουν μεταξύ άλλων, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία περί συντάξεων γήρατος, και το ύψος της σύνταξης γήρατος των συζύγων που θα καταβληθεί στο σύζυγό της [ο οποίος είναι εργαζόμενος κατά την έννοια του άρθρου 1, περίπτωση α)], πρέπει να θεωρηθεί ως μέλος της οικογενείας κατά την έννοια του άρθρου 1, περίπτωση στ), του προαναφερθέντος κανονισμού;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, εφαρμόζεται στην περίπτωση έγγαμης γυναίκας ο κανονισμός 1408/71, ενόψει της διάταξης του παραρτήματος V, κεφάλαιο ΣΤ (ήδη παράρτημα VI, κεφάλαιο Θ), παράγραφος 2, περίπτωση α), του προαναφερθέντος κανονισμού; »

12 Όσον αφορά το πρώτο ερώτημα που υπέβαλε το Centrale Raad van Beroep, πρέπει να παρατηρηθεί, όπως άλλωστε υπογράμμισαν η SVB, η ολλανδική κυβέρνηση και η Επιτροπή, ότι οι διατάξεις του παραρτήματος VI, κεφάλαιο Θ, παράγραφος 2, του κανονισμού 1408/71, που διατυπώθηκαν έχοντας συγκεκριμένα κατά νου τις διατάξεις του AOW με σκοπό τη συμπλήρωσή τους, πρέπει να νοηθούν υπό το φως του συστήματος και των διατάξεων της εθνικής νομοθεσίας. Στο πλαίσιο του συστήματος του AOW, όπως περιγράφηκε παραπάνω, η έγγαμη γυναίκα, η οποία δεν δικαιούται παροχών, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως « δικαιούχος » των παροχών αυτών κατά την έννοια της περίπτωσης α). Η διαπίστωση αυτή είναι άσχετη προς το ερώτημα αν μπορεί να θεωρηθεί ως « μέλος της οικογενείας » κατά την έννοια του άρθρου 1, περίπτωση στ).

13 Πάντως, όπως προκύπτει από τη διάταξη περί παραπομπής, το πρώτο ερώτημα υποβλήθηκε μόνο ενόψει του δευτέρου, με το οποίο κατ' ουσίαν επιδιώκεται να διευκρινιστεί αν πρέπει να ληφθούν υπόψη, δυνάμει των διατάξεων της παραγράφου 2 και ιδίως της περίπτωσης α) του προαναφερθέντος παραρτήματος του κανονισμού 1408/71, ως συμπληρωμένες περίοδοι ασφαλίσεως διεπόμενες από την ολλανδική νομοθεσία περί γενικής ασφαλίσεως γήρατος περίοδοι κατοικίας στις Κάτω Χώρες, προ της 1ης Ιανουαρίου 1957, συμπληρωμένες από έγγαμη γυναίκα μετά την ηλικία των δεκαπέντε ετών αλλά προ του γάμου της, προκειμένου να υπολογιστεί η σύνταξη γήρατος που δικαιούται ο σύζυγός της. Πρέπει λοιπόν, για να δοθεί στο Centrale Raad van Beroep μια λυσιτελής για την επίλυση της διαφοράς στην κύρια δίκη απάντηση, να εξεταστεί το δεύτερο ερώτημα, παρόλον ότι με τον τρόπο που είναι διατυπωμένο δεν υποβλήθηκε παρά επικουρικά για την περίπτωση καταφατικής απαντήσεως επί του πρώτου ερωτήματος.

14 Ο Spruyt υπογράμμισε την έλλειψη επιεικείας που συνεπάγεται ο υπολογισμός του ύψους της σύνταξης γήρατος, όταν η τελευταία εξαρτάται από το τυχαίο γεγονός της ημερομηνίας του γάμου. Προς αποφυγή του αποτελέσματος αυτού, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες οι περίοδοι κατοικίαςστις Κάτω Χώρες που πραγματοποίησε μια έγγαμη γυναίκα, ακόμη και πριν από το γάμο της.

15 Σύμφωνα με την SVB, την ολλανδική κυβέρνηση και τις γραπτές παρατηρήσεις της Επιτροπής, η έγγαμη γυναίκα, η οποία δεν είναι « δικαιούχος » των δυνάμει του AOW παροχών, δεν εμπίπτει στη διάταξη της παραγράφου 2, περίπτωση α), του σχετικού παραρτήματος του κανονισμού 1408/71, και το μεταβατικό πλεονέκτημα, το οποίο συνίσταται στο συνυπολογισμό ορισμένων περιόδων, όπως προβλέπει η εν λόγω διάταξη, δεν ισχύει στην περίπτωση αυτή. Η SVB προσέθεσε ότι η πρακτική της, η οποία συνίσταται στη χορήγηση ενός εκτός νόμου πλεονεκτήματος, κατ' αναλογία προς τη

διάταξη της παραγράφου 2, περίπτωση α), δεν αφορά παρά τη γυναίκα που είναι η ίδια εργαζόμενη και σε καμιά περίπτωση δεν είναι δυνατό να περιλάβει έγγαμες γυναίκες οι οποίες υπό την ιδιότητά τους αυτή δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1408/71.

16 Όσον αφορά το ερώτημα κατά πόσο η μη αναγνώριση των μεταβατικών πλεονεκτημάτων σε περίπτωση όπως η προκειμένη συμβιβάζεται με το άρθρο 51 της Συνθήκης ΕΟΚ, η SVB παρατηρεί περαιτέρω ότι η περίπτωση έγγαμης γυναίκας, η οποία δεν είναι η ίδια εργαζομένη, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής ούτε της αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων ούτε του κανονισμού 1408/71.

17 Απαντώντας σε ερώτηση που υπέβαλε το Δικαστήριο κατά τη διάρκεια της προφορικής διαδικασίας, η Επιτροπή εξέθεσε επί του σημείου αυτού ότι η μη αναγνώριση στην έγγαμη γυναίκα του δυνάμει της παραγράφου 2, περίπτωση α), πλεονεκτήματος, το οποίο συνίσταται στο συνυπολογισμό των περιόδων κατοικίας στις Κάτω Χώρες, ενώ αυτό χορηγείται στο σύζυγο, δεν δικαιολογείται. Η μη αναγνώριση συνιστά δυσμενή διάκριση και αντίκειται στην αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων, οφειλόμενη σε ανεπαρκή συντονισμό που παρατηρείται στο εν λόγω παράρτημα.

18 Επ' αυτού πρέπει κατ' αρχάς να υπομνηστεί ότι οι διατάξεις του κανονισμού 1408/71 και ειδικότερα εκείνες του παραρτήματος VI, που θεσπίστηκαν κατ' εφαρμογή του άρθρου 51 της Συνθήκης, πρέπει να ερμηνευτούν υπό το φως του στόχου του άρθρου αυτού, συνιστάμενου στο να συμβάλει στην εγκαθίδρυση μιας όσο είναι δυνατό πληρέστερης εφαρμογής της ελεύθερης κυκλοφορίας των διακινούμενων εργαζομένων, αρχής που περιλαμβάνεται στις βάσεις της Κοινότητας.

19 Πράγματι, το άρθρο 51 προβλέπει ότι το Συμβούλιο λαμβάνει στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης τα αναγκαία μέτρα για την εγκαθίδρυση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων, ιδίως με τη θέσπιση της καταβολής των παροχών στα πρόσωπα που κατοικούν στα εδάφη των κρατών μελών. Ο στόχος των άρθρων 48 μέχρι 51 δεν επιτυγχάνεται αν οι εργαζόμενοι, ασκώντας το δικαίωμά τους της ελεύθερης κυκλοφορίας, αναγκάζονται να χάσουν τα πλεονεκτήματα στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης που τους αναγνωρίζει η νομοθεσία κράτους μέλους.

20 Υπό την έννοια αυτή το άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71, το οποίο αφορά την άρση της ρήτρας κατοικίας, αποσκοπεί στο να διασφαλίσει υπέρ του ενδιαφερομένου το δικαίωμα να λαμβάνει κοινωνικές παροχές, έστω και αν μετέφερε την κατοικία του σε άλλο κράτος μέλος, και να ενθαρρύνει την ελεύθερη κυκλοφορία των

εργαζομένων, προστατεύοντας τους ενδιαφερομένους από τις ζημίες που μπορεί να συνεπάγεται η μεταφορά της κατοικίας τους από ένα κράτος μέλος σε άλλο. Όπως ήδη έκρινε το Δικαστήριο με την απόφαση της 7ης Νοεμβρίου 1973 (στην υπόθεση 51/73, Smieja, Jurispr. σ. 1213), η επίτευξη του στόχου αυτού απαιτεί η προστασία να επεκτείνεται στην παροχή πλεονεκτήματος, το οποίο, προβλεπόμενο στο πλαίσιο ενός ειδικού καθεστώτος, όπως το μεταβατικό καθεστώς του AOW, υλοποιείται με την αύξηση της σύνταξης, η οποία διαφορετικά θα ανήκε στον δικαιούχο.

21 Ειδικότερες λεπτομέρειες υλοποιήσεως της εν λόγω αρχής κατά την εφαρμογή της ολλανδικής νομοθεσίας περί γενικής ασφαλίσεως γήρατος περιλαμβάνονται στο παράρτημα VI, κεφάλαιο Θ, παράγραφος 2, του κανονισμού 1408/71. Πράγματι η διάταξη του άρθρου 10, η οποία αποκλείει την εφαρμογή ρητρών κατοικίας, δεν μπορεί να εφαρμοστεί χωρίς περιορισμούς σε ένα σύστημα γενικής ασφαλίσεως γήρατος για το οποίο το απλό γεγονός της κατοικίας στις Κάτω Χώρες είναι αρκετό προκειμένου να θεωρηθεί κάποιος ως ασφαλισμένος.

22 Έτσι, η περίπτωση α) της παραγράφου 2, όταν πρόκειται για πρόσωπα που διέμειναν κατά τα 6 έτη που έπονται του 59ου έτους της ηλικίας τους σε άλλο κράτος μέλος, όπως προβλέπει η περίπτωση στ), εξαρτά το συνυπολογισμό των περιόδων που προηγούνται της ενάρξεως ισχύος του νόμου από την πρόσθετη προϋπόθεση ότι πρόκειται για περιόδους κατά τη διάρκεια των οποίων ο δικαιούχος διέμενε στις Κάτω Χώρες ή ασκούσε εκεί μισθωτή δραστηριότητα. Στην πραγματικότητα οι περίοδοι αυτές συνδέονται επαρκώς με το ολλανδικό σύστημα. Η εν λόγω διάταξη αποσκοπεί στην άρση των εμποδίων που μπορούν να ανακύψουν από το άρθρο 43 του AOW για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, τα οποία, αφού κατοίκησαν ή εργάστηκαν στις Κάτω Χώρες, επιθυμούν να μεταβούν σε άλλο κράτος μέλος.

23 Αντίθετα, η διάταξη της περίπτωσης γ) που αφορά την έγγαμη γυναίκα, ο άνδρας της οποίας δικαιούται σύνταξη δυνάμει της ολλανδικής νομοθεσίας, αποσκοπεί, όπως διευκρίνισαν κατά τη δίκη η Επιτροπή, η ολλανδική κυβέρνηση και η SVB, τη διευκόλυνση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων που προέρχονται από άλλα κράτη μέλη και εγκαθίστανται στις Κάτω Χώρες, ενώ η σύζυγός τους μένει στη χώρα καταγωγής της, επιτρέποντας το συνυπολογισμό υπέρ αυτής των περιόδων κατοικίας της σε άλλο κράτος μέλος. Ο συνυπολογισμός αυτός εξαρτάται από την προϋπόθεση ότι πρόκειται για περιόδους εγγάμου βίου που συμπίπτουν με τις περιόδους για τις οποίες ο σύζυγος καλύπτεται από την ασφάλιση του συζύγου ή περιόδους που πρέπει να ληφθούν υπόψη δυνάμει της περιπτώσεως α).

24 Πάντως, η ρύθμιση της παραγράφου 2 του παραρτήματος VI του κεφαλαίου Θ δεν λαμβάνει υπόψη κατά τρόπο συγκεκριμένο την περίπτωση έγγαμης γυναίκας, η οποία, αφού διέμεινε ή άσκησε μισθωτή δραστηριότητα στις Κάτω Χώρες, εγκαθίσταται με το σύζυγό της σε άλλο κράτος μέλος. Η περίπτωση γ) δεν επιτρέπει εν προκειμένω παρά το συνυπολογισμό των περιόδων γάμου, ενώ ενδεχόμενες περίοδοι κατοικίας στις Κάτω Χώρες πριν από το γάμο, περίοδοι που υπάγονται στην περίπτωση α) όταν πρόκειται για το σύζυγο, δεν λαμβάνονται υπόψη.

25 Στο πλαίσιο ενός συστήματος γενικής ασφαλίσεως γήρατος, όπως αυτό του AOW, όπου η κατοικία συνιστά το μοναδικό συστατικό στοιχείο ασφαλίσεως, κανείς λόγος δεν δικαιολογεί το μη συνυπολογισμό των περιόδων αυτών κατοικίας ως περιόδων ασφαλίσεως για τις έγγαμες γυναίκες σε αντίθεση με τους άγαμους άνδρες και γυναίκες. Η διαφορετική αυτή μεταχείριση πρέπει να θεωρηθεί ως εισάγουσα διάκριση και αντικείμενη προς τη θεμελιώδη αρχή της ελεύθερης διακίνησης όπως αναπτύχθηκε πιο πάνω, στο βαθμό που είναι ικανή να αποτελέσει εμπόδιο για την έγγαμη γυναίκα να συνοδεύσει το σύζυγό της όταν αυτός εγκαθίσταται σε άλλο κράτος μέλος.

26 Η δυνατότητα συνάψεως προαιρετικής ασφαλίσεως δυνάμει του AOW, η οποία επιτρέπει την υπαγωγή στο ευεργέτημα του εθνικού μεταβατικού συστήματος, δεν επαρκεί για την άρση του εμποδίου αυτού. Πράγματι, όπως προκύπτει από τις διευκρινίσεις που παρασχέθηκαν στο Δικαστήριο, απαιτείται στην περίπτωση αυτή, ο σύζυγος, παρόλον ότι ο ίδιος υπάγεται στις ευεργετικές διατάξεις της περίπτωσης α) της παραγράφου 2, να καταβάλει εισφορές επί των εισοδημάτων των δύο συζύγων, γεγονός που συνεπάγεται πρόσθετη οικονομική επιβάρυνση.

27 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων και ειδικότερα των άρθρων 51 της Συνθήκης απαιτούν την αναλογική εφαρμογή της περίπτωσης α) της παραγράφου 2 του κεφαλαίου Θ του παραρτήματος VI και στην περίπτωση της έγγαμης γυναίκας, λύση την οποία εξάλλου έχει ήδη εφαρμόσει η SVB στην πράξη, όταν πρόκειται για έγγαμη γυναίκα που έχει η ίδια την ιδιότητα του εργαζομένου.

28 Πρέπει συνεπώς στα ερωτήματα που υπέβαλε το Centrale Raad van Beroep να δοθεί η απάντηση ότι η διάταξη της παραγράφου 2, περίπτωση α), κεφάλαιο Θ του παραρτήματος VI του κανονισμού 1408/71 ισχύει και στην περίπτωση έγγαμης γυναίκας υπό την έννοια ότι θεωρούνται, υπό την επιφύλαξη των διατάξεων των περιπτώσεων β), δ) και στ) της παραγράφου 2, ως περίοδοι ασφαλίσεως που συμπληρώθηκαν σύμφωνα με την ολλανδική νομοθεσία περί γενικής ασφαλίσεως γήρατος, οι προγενέστερες της 1ης Ιανουαρίου 1957 περίοδοι, κατά τη διάρκεια των οποίων η έγγαμη γυναίκα, η οποία δεν συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις που της επιτρέπουν την εξομοίωση των εν λόγω περιόδων προς τις περιόδους ασφαλίσεως, κατοίκησε στο έδαφος των Κάτω Χωρών μετά τη συμπλήρωση του 15ου έτους της ηλικίας της ή κατά τη διάρκεια των οποίων,

μολονότι κάτοικος άλλου κράτους μέλους, ασκούσε μισθωτή δραστηριότητα στις Κάτω Χώρες για λογαριασμό εργοδότη εγκατεστημένου στη χώρα αυτή.

Επί των δικαστικών εξόδων

29 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η ολλανδική κυβέρνηση και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, οι οποίες κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης το χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε το Centrale Raad van Beroep με διατάξεις της 24ης Ιανουαρίου και 25ης Σεπτεμβρίου 1984, αποφαίνεται:

Η διάταξη της παραγράφου 2, περίπτωση α), κεφάλαιο Θ του παραρτήματος VI, του κανονισμού 1408/71 ισχύει και στην περίπτωση έγγαμης γυναίκας υπό την έννοια ότι θεωρούνται, υπό την επιφύλαξη των διατάξεων των περιπτώσεων β), δ) και στ) της παραγράφου 2, ως περίοδοι ασφαλίσεως που συμπληρώθηκαν σύμφωνα με την ολλανδική νομοθεσία περί γενικής ασφαλίσεως γήρατος, οι προγενέστερες της 1ης Ιανουαρίου 1957 περίοδοι, κατά τη διάρκεια των οποίων η έγγαμη σύζυγος, η οποία δεν συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις που της επιτρέπουν την εξομοίωση των εν λόγω περιόδων προς τις περιόδους ασφαλίσεως, κατοίκησε στο έδαφος των Κάτω Χωρών μετά τη συμπλήρωση του 15ου έτους της ηλικίας της ή κατά τη διάρκεια των οποίων, μολονότι κάτοικος άλλου κράτους μέλους, ασκούσε μισθωτή δραστηριότητα στις Κάτω Χώρες για λογαριασμό εργοδότη εγκατεστημένου στη χώρα αυτή.

Everling Joliet

Due Galmot Κακούρης

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 25 Φεβρουαρίου 1986.

Ο γραμματέας

P. Heim

Ο πρόεδρος του πέμπτου τμήματος

U. Everling